

Article History

Received / Geliş
16.10.2018

Accepted / Kabul
21.11.2018

Available Online / Yayınlanma
01.12.2018

**METAPHORES CREATED BY 4 TH GRADE
STUDENTS ABOUT THE CLASSROOM
TEACHERS' ABILITIES TO SUPPLY THE
EFFECTIVENESS OF CLASSROOM
MANAGEMENT**

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN, SINIF YÖNETİMİNİN ETKİLİLİĞİNİ
SAĞLAMA BECERİLERİNE İLİŞKİN İLKOKUL 4. SINIF
ÖĞRENCİLERİNİN OLUŞTURDUKLARI METAFORLAR

İrem ÇALLI ÖZDEL¹
Sibel GÜVEN²

Abstract

In this study, it is aimed to be determined the abilities of classroom teachers to ensure the effectiveness of classroom management through the metaphors created by the 4th grade students. In this study, there are 424 students educated in 4 primary school in Karabağlar/ İzmir. This study has been conducted using qualitative research. It is used content analysis in data analysis. Interview form which is applied to students has filling the gaps question types that ask the effectiveness dimensions taking part in effectiveness of classroom management model. It is asked from students to fill these gaps with metaphors that they created. While analyzing these metaphors, the dimensions of effectiveness of classroom management model are accepted as a category. Created metaphors are added these categories and then they analyzed. Categories are; creating classroom's own value system and continue it, succeeding the aim, adaptation and integration of itself. According to findings of metaphors that students created; teachers achieved the effectiveness about timing and activities about classroom management effectiveness, but did not achieve the effectiveness about classroom's model of behaviour and model of relationship.

Keywords: The model of classroom management effectiveness, metaphores, content analyse

Özet

Bu araştırmada, sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde etkililiği sağlama becerilerinin ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin oluşturduğu metaforlar aracılığı ile belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu İzmir ili Karabağlar ilçesinde yer alan 4 adet ilkökulda öğrenim gören 424 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi, verilerin analizinde ise içerik analizinden yararlanılmıştır. Öğrencilere uygulanan görüşme formu "Sınıf Yönetiminin Etkililiği Modeli"nde yer alan etkililik boyutlarının her birini yordayan boşluk doldurmalı sorular içermektedir. Öğrencilerin bu boşlukları, oluşturdukları metaforlar ile doldurmaları istenmiştir. Bu metaforlar analiz edilirken Sınıf Yönetiminin Etkililiği Modeli'nin boyutları kategori olarak kabul edilmiş, oluşturulan metaforlar bu kategorilere dahil edilerek değerlendirilmiştir. Kategoriler; Sınıfın kendi değer sistemini kurması ve sürdürmesi, Amacı gerçekleştirme ile Uyum ve Entegrasyondur. Öğrencilerin oluşturduğu metaforlar sonucunda ulaşılan bulgulara göre; öğretmenler sınıf yönetiminin etkililiğine ilişkin plan program etkinlikleri ve zaman yönetimi hususlarında etkililiği sağlamış olmalarına rağmen, sınıfın davranış düzeni ve ilişki düzenini sağlama konularında etkililiği sağlayamamıştır.

Anahtar Kelimeler: Sınıf yönetiminin etkililiği modeli, metafor, içerik analizi

¹ Bayrampaşa İlkokulu Kars, iremozdel@gmail.com ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7676-6155>

² Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, s_guven@comu.edu.tr ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4550-7297>

Giriş

Metaforlar bir şeyi başka bir şeyin bakış açısı ile anlamak ve tecrübe etmek olarak tanımlanmaktadır (Lakoff ve Johnson, 1980). Son yıllarda alanyazında sıkça çalışılan metaforlar, bir bireyin yüksek düzeyde soyut, karmaşık veya kuramsal bir olguyu anlamada ve açıklamada işe koşabileceği güçlü bir zihinsel model olarak da değerlendirilmektedir (Arslan ve Bayrakçı, 2006). Bireyi yaratıcı düşünme, hayal etme, kendi yaşantısı içinde yeni anlamlar üretmeye yönelten zihinsel ürünler (Saban, 2008) olan metaforlar Model (2009) tarafından bilgi ile duygu arasındaki köprü olarak tanımlanmaktadır. Metaforların eğitimde kullanımına ilişkin yurt dışında yapılan çalışmalar daha uzak bir geçmişe dayanırken (Bozlk 2002; Inbar, 1996; Martinez ve diğ. 2001), Türkiye' de yapılan çalışmalar da gün geçtikçe yaygınlaşmaktadır (Bektaş ve Karadağ, 2013; Cerit, 2006; Saban, 2004; Sadık ve Sarı, 2012; Tüzel ve Şahin, 2014). Metaforlar öğrenciyi pasif alıcı olmaktan kurtararak, onları konuya farklı açıdan yönlendirip öğretmene kolaylık sağlar. Öğrenciyi farklı bakış açıları geliştirmeye yönlendiren ona bilinmeyen üzerinde rehberlik eden metaforlar, öğrencinin görülmeyene ulaşmasını hedefler. Bu nedenlerle bir eğitim-öğretim aracı olmasındaki en önemli etkenlerden birisi, uzun süre akılda tutmayı sağlayıcı bir ortam yaratabilmesi olan metaforlar (Arslan ve Bayrakçı, 2006; Goldstein, 2005); eğitim-öğretim sürecindeki bireyin araştırılan konuya ilişkin fikirlerinin alınmasında etkili bir yöntem olarak düşünülebilir. Bireyin geçmiş yaşantısına, tecrübelerine, yaşadığı ortama, kültürüne, bulunduğu duygusal duruma göre değişiklik gösterebilen (Lakoff ve Johnson, 2015) metaforlar; bilinen bir durum yardımı ile bilinmeyeni tanımlamaya yardımcı olduğundan; bir çok araştırmada olduğu gibi bu araştırmada etkili olarak kullanılmıştır.

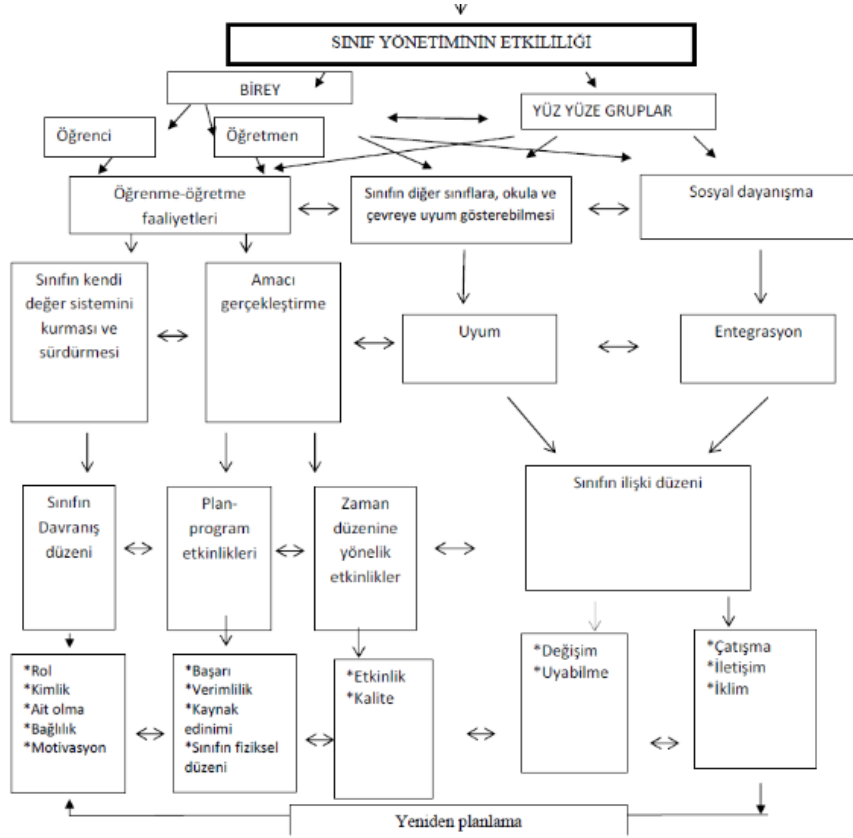
Kaliteli eğitimin sac ayaklarından biri olan sınıf yönetimi genellikle eğitimden farklı bir süreç olarak kabul görmüştür. Bu nedenle de eğitim ve eğitimin kalitesi üzerine yapılan araştırmalar kapsamına, sınıf yönetimi kavramı alınmamış ve ihmal edilmiştir (Dilmaç ve Ekşi 2014). Kavram olarak çok eski olmayan ve geçmişi ancak 1960'lara kadar gidebilen sınıf yönetimi Türkiye' de 1997 yılı itibariyle ders olarak okutulmaya başlanmıştır (Dilmaç ve Ekşi 2014). 2005 yılı itibarı ile Türkiye'de eğitim alanında köklü değişikliklere gidilmiş ve yapılandırmacı eğitim felsefesinin öncülüğünde sınıf içi yönetimin disiplinden ibaret olmadığı ifade edilmiştir (Başar, 2014). Öğretmeni sınıfta bilgi aktaran konumdan, öğrenciyi bilgiye yönlendiren ve ona liderlik yapan konuma getirmiş olan yapılandırmacı eğitimin etkileri öğretmenin geleneksel rolünde değişimleri beraberinde getirmiştir (Garrett, 2008). Toprakçı'ya (2017) göre sınıfa fiziksel yönden bakmak ve bu yönden bakarak sınıf yönetimine dair tanımlar yapmak sınıf yönetiminin içeriğini kısıtlamaktadır. Son zamanlarda, eğitimciler de öğrencinin merkezde olduğu, kültürel açıdan bulunduğu ortama uygun ve içinde yaşanılan yaşantılar sayesinde daha samimi bir ortama sahip olan sınıf yönetimi ihtiyacını savunmaktadırlar (Bondy, 2007; Brown, 2004; Ullucci, 2009; Weinstein ve ark., 2004). Bu bağlamda sınıf yönetimi içinde ortak yaşantıların ve paylaşımların bulunduğu bir örgüt olarak algılayarak, aynı zamanda alanyazında şimdiye kadar yapılan sınıf yönetimi tanımlarını da içine alan yeni bir tanım oluşturulmuştur. Toprakçı (2017)' ye göre sınıf örgütünün yönetimi; sınıf örgütünün eğitsel amaçlarının gerçekleştirilmesi amacıyla toplanmış bulunan öğretmenler, öğrenciler, müfredat, derslik ve diğer araç gereçlerin bir araya gelmesiyle oluşan yapının yönetilmesi sürecidir. Güven (2012) ise sınıf yönetimine farklı bir açıdan bakarak; sınıftaki birey olarak öğretmen, birey olarak öğrenci ve yüz yüze gruplar düzeylerinin, her birinde ve genel olarak tüm sınıfta, belirlenen etkililik ölçütleri olan amacı gerçekleştirme, uyum ve entegrasyonun sağlanması, değer sisteminin kurularak sürdürülmesi ile öğrenme-öğretme faaliyetlerinin gerçekleştirilerek sosyal dayanışma içerisinde sınıfın diğer sınıflara, okula ve çevreye uyum sağlaması, şeklinde sınıf yönetiminin etkililiği

tanımlamasını yapmıştır. Güven (2012)' nin oluşturduğu Sınıf Yönetiminin Etkililiği Modeli sınıf yönetimine farklı bir bakış açısı getiren yeni modellerden biridir. Bu modele göre; sınıf yönetimi değişkenlerinden birey basamağında yer alan öğrenci-öğretmen ve çalışma grupları düzeyleri ile; etkililik boyutları olarak adlandırılan amacı gerçekleştirme, değer sisteminin kurulması ve sürdürülmesi, uyum ve entegrasyon boyutlarının sınıf yönetiminin etkililiğini; öğrenme-öğretme faaliyetleri, sınıfın diğer sınıflara, okula ve çevreye uyum gösterebilmesi ve sosyal dayanışma etkenlerini gerçekleştirerek sağlamış oldukları belirtilmektedir (Güven, 2012). Güven' in yapmış olduğu bu araştırma sınıf yönetiminin etkililiği konusu üzerine yapılacak araştırmalara öncü olma özelliği getirmiştir.

Sınıf Yönetiminin Etkililiği Modeli

"Sınıf Yönetimi'nin etkililiği Modeli", sınıfta yönetsel etkililiğin belirlenmesi ve değerlendirilmesi için sınıf yönetiminin örgütsel değişkenleri ile etkililik boyutlarının birleşimine dayanmaktadır. Etkililik boyutları olan; amacı gerçekleştirme, değer sisteminin kurulması ve sürdürülmesi, uyum ve entegrasyon ile sınıf yönetiminin örgütsel değişkenleri olan; birey olarak öğrenci-öğretmen ve çalışma gruplarının harmanlanarak incelenmesi yapılarak oluşturulmuştur. Etkililiğin boyutları, sınıf içinde gerçekleştirilen öğrenme-öğretme faaliyetleri, sınıfın çevreye gösterdiği uyum ve sosyal dayanışma sağlanması ile sınıf yönetiminde etkililiği beraberinde getirir. Etkililik boyutları olan; amacı gerçekleştirme, değer sisteminin kurulması ve sürdürülmesi, uyum ve entegrasyonun; öğrenme-öğretme faaliyetleri, sınıfın çevreye gösterdiği uyum ve sosyal dayanışma sağlanması ile ilişkisi aşağıda belirtilmiştir. Öğrenme-öğretme faaliyetleri; değer sisteminin kurulup sürdürülmesi ile amacı gerçekleştirme olarak 2 boyutu içermektedir. *Amacı gerçekleştirme*. İlk boyut amacı gerçekleştirir. Amaçların belirlenmesi ve bunların gerçekleştirilmesinden oluşan bu boyutun ön koşulu, ihtiyaç duyulan girdilerin sağlanmasıdır (Celep, 2008). Amacı gerçekleştirme boyutu plan ve program etkinliklerinin yapılması ile zaman düzenine yönelik çalışmaların yapılmasına bağlıdır. Yani önce belli bir plan-program eşliğinde amaçlar belirlenmeli sonra da zamanı etkili kullanarak bu amaçlar gerçekleştirilmelidir. Plan-program etkinliklerinin sınıf içinde etkili bir şekilde gerçekleştiğinin göstergeleri; başarı, verimlilik, sınıfın fiziksel durumu ve kaynak edinimiyken zaman düzenine yönelik etkinliklerin sınıf içinde etkili şekilde gerçekleştiğine dair göstergeler ise kalite ve etkenliktir (Karşlı, 2004). *Değer sisteminin kurulması ve sürdürülmesi*. Değer Sisteminin Kurulması ve Sürdürülmesi boyutu; amacın gerçekleştirilmesi için öncü olan boyuttur. Bir toplumun değerleri, kültürel ve toplumsal normları, birbirleriyle ilişkileri büyük oranda sınıf ortamına yansıdığından sınıf içinde oluşan havanın da olumlu ya da olumsuz olma durumunu etkilemektedir. Öğrencinin kendince üstlendiği roller ve aile ile akran grubunun ondan beklentileri rol-beklenti dengesini bozmakta ve bu durum öğrenci başarısına da yansımaktadır (Bursalıoğlu, 2012). Bu beklentiler sonucu bazı değer yargıları oluşmakta ve öğrencinin hangi davranışı diğerine tercih edebileceği durumuna etki etmektedir. Davranışların kaynağını oluşturup ölçülerini de belirleyen bu değerler sınıfın davranış düzenine de oldukça etki etmektedirler. Öğrencinin yaşadığı sosyal ortam olan sınıfta karşılaştığı bir durum sonucu tercih edeceği davranış şekli onun değer yargısı ile ilişkilidir. Bu nedenle değer yargısının kurulması ve sürdürülmesi sınıftaki davranış ve ilişki düzenini etkiler. Sınıf içinde "Değer Sisteminin Kurulması ve Sürdürülmesi" boyutunun göstergeleri ise; rol, motivasyon, sınıfa bağlılık ve sınıfa ait olma, öğrenci ve öğretmene ait kimliktir (Güven, 2012). *Uyum ve entegrasyon*. Uyum boyutu öğrencilerin diğer sınıflarla, okulla ve sosyal çevreyle uyumluluğunu içerirken, entegrasyon boyutu ise sosyal dayanışma etkeni ile ilişkilendirilmiştir. Uyum ve entegrasyon boyutları sınıfın ilişki düzenini oluşturmaktadır. Göstergeleri ise; uyum

boyutunun; değişim ve uyabilme iken entegrasyon boyutunun; çatışma, iletişim ve iklimdir (Güven, 2012).

Buradan hareketle bu araştırma, Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimindeki etkililiğini sağlama becerilerine ilişkin ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin oluşturduğu metaforlar nelerdir? Problem cümlesi üzerine temellendirilmiştir.

Alt Problemler

- Çalışma grubunun cinsiyet durumu, çalışma odasına sahip olma durumu, kardeş sayısı, ebeveynin birliktelik ve mevcutluk durumları, öğretmenlerinin cinsiyetleri değişkenleri açısından dağılımı nasıldır?
- Çalışma grubunun sınıfta öğretmenlerinin sınıf yönetimini sağlama becerilerine ilişkin oluşturdukları metaforlar nelerdir?
- Çalışma grubunun oluşturdukları metaforlara göre,
 - a. Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminin ve etkililiğin boyutlarına ilişkin uygulamaları nelerdir?
 - b. Öğretmenlerin sınıf yönetiminin etkililiğini sağlama durumları nelerdir?

Araştırmanın amacı

Bu araştırma ile ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin oluşturdukları metaforlar yolu ile sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminin etkililiğini sağlama becerilerini ortaya çıkarmak amaçlanmaktadır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada araştırmacıya, belli olgu veya olayları kendi doğal ortamları içerisinde çok yönlü ve uzun süreli olarak ele almaya olanak tanıyan nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 eğitim yılı bahar döneminde İzmir ili Karabağlar ilçesinde bulunan 4 adet İlkokul 4. sınıfına devam eden 424 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubuna dahil edilen okullar; Hüseyin Akdağ İlkokulu, Emrullah efendi İlkokulu, Yüzbaşı Şerafettin İlkokulu ve Necip Fazıl Kısakürek İlkokulu olarak sıralanmaktadır. Seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerine göre maksimum çeşitlilik gösteren amaçlı örnekleme yöntemi kullanılarak seçilmiş okullarda, okulların farklı sosyoekonomik çevrelerde olmasına dikkat edilmiştir. İki adet okul ilçenin tam çarşı merkezinden seçilirken, okullardan biri ilçenin en çok tercih edilen okullarından, bir diğer okul ise ilçenin dışarıda kalmış bir mahallesinden seçilmiştir. Bu şekilde öğrencilerin demografik özelliklerinde çeşitlilik olması ve verilen cevaplarla da her özellikten öğrenciden bilgi alınabilmesi amaçlanmıştır. Araştırma için oluşturulan görüşme formları 4 okulda toplam 424 öğrenciye uygulanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilere ait katılımcı özelliklerine ilişkin bilgiler aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo.1 Katılımcıların cinsiyet değişkeni açısından dağılımları

Cinsiyet	Frekans	Yüzde
Kız	210	51
Erkek	206	49

Tablo 1. 'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin % 51 'i (f=210) kız , %49'u ise (f= 206) erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırma bulgularına göre, erkek ve kız öğrencilerin sayısında anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin öğretmenlerine ait cinsiyet bilgileri Tablo.2 'de verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların sınıf öğretmenlerinin cinsiyeti değişkeni açısından dağılımları

Öğretmenin Cinsiyeti	Frekans	Yüzde
Kız	342	82
Erkek	74	18

Tablo 2.'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin öğretmenlerinin %82 'sinin (f=342) bayan, %18'i (f=74) erkek öğretmen olduğu görülmektedir. Araştırma bulgularına göre bayan öğretmenlerin sayısı erkek öğretmenlere göre %64 fazladır.

Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada veriler; amacı bir bireyin iç dünyasına girmek ve onun bakış açısını anlamak olarak ifade edilen görüşme formu aracılığı ile toplanmıştır. Görüşme formları araştırmacı tarafından hazırlanmış olan görüşme sorularını kapsamaktadır. Verilerin toplanması için; soruların önceden hazırlanmış ve herkese aynı soruların sorulduğu ancak cevapların katılımcıların hayal güçlerine dayanarak metaforlar oluşturacakları açık uçlu cevaplar şeklinde olacağı yarı yapılandırılmış bir görüşme formu oluşturulmuştur. Veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğrencilerle ilgili kişisel bilgiler elde edilmeye çalışılmıştır. İkinci bölümde ise sınıf yönetimi boyutları da dikkate alınarak; boşluk doldurmalı ve öğrencilerin hayal güçlerini yansıtacakları, metaforlar aracılığı ile sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminin

etkililiğini sağlama becerilerini ifade edecekleri sorular sorulmuştur. Bu sorular; sınıf yönetiminde etkililiğin boyutları olan "amacı gerçekleştirme (plan-program etkinlikleri, zaman yönetimi), değer sisteminin kurulması ve sürdürülmesi (sınıfın davranış düzeni), uyum ve entegrasyon (sınıfın ilişki düzeni)" kategorilerini incelemeye yönelik hazırlanmıştır. Görüşme soruları hazırlanırken; cümleler yazılmış, bırakılan boşlukları öğrencilerin öğretmenleri ile ilgili, hayal güçlerini kullanarak oluşturdukları metaforlar yoluyla özgürce doldurmaları istenmiştir. Cevapların açık uçlu olmasına ve öğrenciyi sınırlandıran herhangi bir öge olmamasına dikkat edilmiştir.

Araştırmanın Geçerlilik ve Güvenilirliği

Bu çalışmada elde edilen veriler, yalnızca konu olan okullar için geçerli olup, öğrencilerin belirlenen sorulara yönelik verdikleri cevaplar ile sınırlandırılmıştır. Veriler araştırmacı tarafından hazırlanmış olan görüşme soruları ile görüşme yöntemi aracılığı ile toplanmıştır. Verilerin toplanması için; soruların önceden hazırlanmış ve herkese aynı soruların sorulduğu, ancak cevapların katılımcıların hayal güçlerine dayanarak metaforlar oluşturacakları açık uçlu cevaplar şeklinde, yarı yapılandırılmış bir görüşme formu oluşturulmuştur. Görüşme formu araştırmacı tarafından hazırlandıktan sonra Türkçe Öğretmenliği Anabilim Dalı ve Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı Öğretim üyeleri tarafından incelemesi sağlanmış ve örnekleme olmayan 4 adet sınıfa uygulanmıştır. Araştırmacı tarafından, örnekleme olmayan İzmir Gazemir Emlak Bankası Gazikent İlkokulu 4. sınıfların sınıf öğretmenleri ile görüşülmüş, uygulamayı kabul eden 4 sınıfta (98 kişi) görüşme formu öğrencilere araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Bu pilot uygulama sayesinde soruların katılımcılar tarafından anlaşılabilirliği test edilmiş, öğrencilerin %85'inin uygun metaforlar oluşturduğu görülerek araştırma sorularının anlaşılır olduğuna karar verilmiştir. Araştırmanın güvenilirlik hesaplaması için Miles ve Huberman'ın (1994) önerdiği güvenilirlik formülü kullanılmıştır. Güvenirlik = Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) Hesaplama sonucunda araştırmanın güvenilirliği %87 olarak hesaplanmıştır. Güvenirlik hesaplarının %70'in üzerinde çıkması, araştırma için güvenilir kabul edilmektedir (Miles ve Huberman, 1994). Burada elde edilen sonuç, araştırma için güvenilir kabul edilmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırmadaki verilerin toplanma süreci İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden, gerekli izinlerin alınması ile başlamıştır (Bknz: Ek-1). Karabağlar ilçesindeki 4 İlkokul'a ilişkin (Necip Fazıl Kısakürek İlkokulu, Hüseyin Akdağ İlkokulu, Yüzbaşı Şerafettin İlkokulu, Emrullah Efendi İlkokulu) araştırma izni alındıktan sonra araştırmacı tarafından her bir okula gidilmiştir. Görüşme formları her bir sınıfa araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Öğrencilere yapmaları gerekenler anlatılarak formları doldurma sürelerince araştırmacı tarafından öğrencilerin yanlarında bulunulmuştur. Öğrencilere görüşme formundaki soruların nasıl cevaplanacağı anlatılırken, öncelikle metaforu nasıl oluşturacaklarına ilişkin örnek verilmiştir. Öğrencilere; "Atatürk'ün 19/Mayıs/1919'da Samsun'da bir güneş gibi doğduğu" ifadesi örnek verilerek, Atatürk'ün Samsun'a gelişindeki olumlu duyguların Atatürk'ün güneşe benzetilmesiyle anlatıldığı vurgulanmıştır. Öğrencilerden de öğretmenlerini görüşme formundaki sorulara göre, belirli bir kavrama benzetmeleri istenmiştir. Öğrencilerden öğretmenleri ile ilgili oluşturacakları her bir metafor için açıklama istenmiş, böylelikle öğrencinin oluşturduğu metafor mantıksal bir dayanağa dayandırılmıştır. Öğrencilerin oluşturduğu metaforlar Güven (2012) 'nin oluşturduğu "Sınıf yönetiminin etkililiği modeli" boyutlarına göre sınıflandırılarak kategorilere ayrılmıştır.

Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin analizinde içerik analizinden yararlanılmıştır. İçerik analizi, nitel veri analiz türleri arasında en sık kullanılan yöntemlerden biridir. İçerik analizi, metinden çıkarılan geçerli yorumların bazı işlemlerden geçerek ortaya konulduğu bir araştırma tekniğidir. Bu yorumlar, mesajı gönderen, mesajın kendisi ve mesajı alan hakkındadır (Weber, 1989). İçerik analizi ağırlıklı olarak yazılı ve görsel verilerin analiz edilmesinde kullanılan bir yöntemdir. Bu yöntemde tümdengelimci bir yol takip edilmektedir. İçerik analizinde araştırmacı öncelikli olarak araştırma konusu ile ilgili kategoriler geliştirmektedir. Araştırmacı daha sonra, incelemiş olduğu veri setinde, bu kategoriler içerisine giren kelime, cümle ya da resimleri saymaktadır. Kategori geliştirme aşamasında araştırmacı dikkatli olmalı ve aynı metin üzerinden benzer bir araştırma yürütmeyi planlayan başka araştırmacıların da aynı sonuçlara ulaşabilecekleri türden uygun kategoriler geliştirmelidir (Silverman, 2001).

İlk aşamadan katılımcıların kağıtları incelenerek sayfalar numaralandırılmış, böylece her bir katılımcı için bir sıra numarası belirlenmiştir. Öncelikle görüşme formunun ilk aşamasını oluşturan demografik özellikler kısmı incelenmiş, belirlenen demografik özellikler çetele sistemi ile değerlendirilmiştir. Daha sonra görüşme formunun ikinci bölümünde yer alan sorulara verilen cevaplar incelenmiştir. Bu sorulara verilen yanıtlar incelenirken her bir soru için ayrı ayrı değerlendirme yapılarak öğrencinin metafor oluşturup oluşturmadığına ve oluşturduğu metaforun nedenine bakılmış, buna göre değerlendirme yapılmıştır. Katılımcıların çalışmaya uygun olmayan ya da yöneltilen soruya cevap olamayacak nitelikteki kağıtları elenmiştir. Araştırmaya uygun olup olmadığına karar verilirken katılımcının metafor oluşturup oluşturmadığına bakılmış, metafor oluşturmuş olan katılımcıların görüşme formları araştırmaya dahil edilirken; herhangi bir metafor oluşturmadan sadece öğretmenin yaptığı eylemi yazmış olan katılımcıların görüşme formları araştırmaya dahil edilmemiştir. Görüşme formunda bulunan sorulardan 5 tanesi etkililiğin her bir boyutunu incelemek üzere hazırlanmıştır. Metaforların dahil edileceği kategoriler; "Sınıfın değer sisteminin kurulması ve sürdürülmesi, Amacı gerçekleştirme, Uyum ve Entegrasyon", temalar ve kodlar ise "Sınıfın davranış düzeni (Rol, Kimlik, Ait Olma, Bağlılık, Motivasyon), Plan Program Etkinlikleri (Başarı, Verimlilik, Kaynak Edinimi; Sınıfın Fiziksel Düzeni), Zaman Yönetimi (Etkinlik , Kalite), Sınıfın İlişki Düzeni (Değişim, Uyabilme, Çatışma, İletişim, İklim) " şeklinde tema ve kod olarak adlandırılmıştır. Her bir soru etkililiğin farklı bir boyutunu incelediğinden, her bir sorunun kategorileri, tema ve kodları da ayrı ayrıdır. Bu durumda kategoriler baştan belirli olduğundan tümdengelimle değerlendirme yapılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde araştırma problemi ve alt problemleri ile ilgili bulguların kategorize edilerek tablollaştırılması ve çıkan sonuçlara yer verilmiştir. Bu bölümde öğrenciler 4 adet soru cevaplamıştır. Her bir soru etkililik boyutlarından birini temsil etmektedir. Sorulara yönelik oluşturulan metaforlar "sınıf yönetiminin etkililiği modeli" nin basamakları altında kategori, tema ve kodlara ayrılmıştır. Oluşturulan metaforlar ve yer aldıkları kategoriler aşağıda verilmiştir.

Sınıfın kendi değer sistemini kurması ve sürdürmesi kategorisi

"Dersin düzenini bozacak davranışlarda bulununca öğretmenim ... gibi olur. Çünkü ..." sorusuna ilişkin öğrencilerin oluşturduğu metaforlar ve bu metaforların yer aldığı kodlar Tablo 3 'te verilmiştir.

Tablo.3 “Dersin düzenini bozacak davranışlarda bulununca öğretmenim ... gibi olur. Çünkü” sorusuna yönelik bulgular

KATEGORİ	TEMA	KOD	METAFORLAR	f	%
SINIFIN KENDİ DEĞER SİSTEMİNİ KURMASI VE SÜRDÜRME	SINIFIN DAVRANIŞ DÜZENİ	ROL	acibiber(4),ejderha(3), soba(2),kartal(3),canavar(25), çaydanlık (3), cadı(3), yarasa(3),uzaylı(2), gül(2), goril(3), anne(2), vahşi, kızgın tavuk, şeytan, kurt, düdüklü, hulk, kılıç, düdüklü tencere, çatal, undertaker, tokat, boğulan dalgıç, lamba, şimşek, kızarmış domates, tazmanya canavarı, kedi, kaynarsu, karabulut, karanlık.	75	45
		KİMLİK	aslan (36), kaplan (11), prenses (6), sinir küpü (4), köpek (4), boğa (3), doktor (2), yanardağ (2), sabır taşı(2), yıldırım, koala, joker, jaguar, tilki, araba motoru, terazi, timsah, dev, ateş topu, yönetmen, sinirli peri, ateş, kuş, taş, flüt, melek, suskun, fırtına.	89	54
		BAĞLILIK	-----	--	--
		AİT OLMA	-----	--	--
		MOTİVASYON	Pırlanta, kahraman.	2	1
TOPLAM				166	

Tablo 3.' te görüldüğü gibi, sınıfın kendi değer sistemini kurması ve sürdürmesi kategorisinde, sınıfın davranış düzeni temasına ait 166 geçerli metafor üretilmiştir. Rol koduna ilişkin; öğrenciler birbirinden farklı 33, toplam 75 adet metafor oluşturmuştur. Bunların 20 tanesi yalnızca 1 kez yazılırken, 4 tanesi 2, 4 tanesi 3 ve 1 tanesi de 25 kez yazılmıştır. Öğrencilerin oluşturduğu metaforlardan sınıfın davranış düzeni teması ve rol koduna ait en fazla yazılan metafor 25 kez yazılan "canavar" metaforu olmuştur. "Canavar"ı 4 kez yazılan, acibiber ve 3 kez yazılan ejderha, kartal, cadı metaforları takip etmektedir. "Kimlik" koduna ilişkin ; öğrenciler 28 farklı, toplam 89 adet metafor oluşturmuştur. Bunlardan 19 tanesi yalnızca 1 kez yazılırken, 3 tanesi 2 kez, 1 tanesi 3 kez, 2 tanesi 4 kez, 1 tanesi 6 kez, 1 tanesi 11 kez ve 1 tanesi de 36 kez yazılmıştır. Öğrencilerin "kimlik" koduna ait en fazla yazmış olduğu metafor "aslan" metaforu olmuştur. "Aslan"ı, 11 kez yazılan kaplan, 6 kez yazılan prenses metaforu takip etmektedir. "Bağlılık" ve "Ait olma" kodlarına ilişkin öğrenciler tarafından herhangi bir metafor oluşturulmamıştır. "Motivasyon" koduna ilişkin öğrenciler; pırlanta ve kahraman olmak üzere 2 adet metafor oluşturmuşlardır.

Aşağıda öğrencilerin oluşturduğu metafor cümlelerine ilişkin örnekler sunulmuştur;

"Dersin düzenini bozacak davranışlarda bulununca öğretmenim **canavar** gibi olur. Çünkü **çok kızar.**" (Ö60,K)

"Dersin düzenini bozacak davranışlarda bulununca öğretmenim **canavar** gibi olur. Çünkü **kızar.**" (Ö153,K)

"Dersin düzenini bozacak davranışlarda bulununca öğretmenim **canavar** gibi olur. Çünkü **yüksek sesle kızar.**" (Ö195,K)

"Dersin düzenini bozacak davranışlarda bulununca öğretmenim **aslan** gibi olur. Çünkü **kükreler.**" (Ö28,K)

"Dersin düzenini bozacak davranışlarda bulununca öğretmenim **aslan** gibi olur. Çünkü **sinirlenir.**" (Ö129,E)

"Dersin düzenini bozacak davranışlarda bulununca öğretmenim **aslan** gibi olur. Çünkü **sinirle uyarır**" (Ö415, E)

"Dersin düzenini bozacak davranışlarda bulununca öğretmenim **yanardağ** gibi olur. Çünkü **sinirlidir.**" (Ö97, E)

"Dersin düzenini bozacak davranışlarda bulununca öğretmenim **kahraman** gibi olur. Çünkü **anlayışlıdır.**" (Ö406, E)

Amacı gerçekleştirme kategorisi/ plan-program etkinlikleri teması.

"Öğretmenim bizi derse hazırlamak için farklı etkinlikler yapar. O zaman öğretmenimya benzer. Çünkü....." sorusuna ilişkin öğrenciler tarafından oluşturulan metaforlar ve bu metaforların dahil oldukları kodlar Tablo 4 de yer almaktadır.

Tablo 4. "Öğretmenim bizi derse hazırlamak için farklı etkinlikler yapar. O zaman öğretmenim ...ya benzer. Çünkü..." sorusuna ilişkin oluşturulan metaforlar ve dahil oldukları kategorilere ilişkin bulgular.

KATEGORİ	TEMA	KOD	METAFOR	F	%
AMACI GERÇEKLEŞTİRME	PLAN-PROGRAM ETKİNLİKLERİ	BAŞARI	bilgi çiçeği, kitaplık(2), komutan, çiçek(9), soru bankası(2), akıllı tahta(3), müdür, karınca(13), ay(7), güneş, tilki(2), Atatürk(2), profesör(19), sözlük, kitap(4), robot, bilge ağaç(2), makine(3), iş kadını, karga, sihirli bilgi küresi, pil, bilim insanı(3), arı, kaptan.	85	45
			aslan(3), prenses(3), rapunzel(2), sincap, çocuk, kraliçe(5), tavşan(3), kedi(4), gül(7), melek(16), duvar, şeker, hikaye, su, çita, sümbül, kaplan, anne(7), psikiyatr, peri(4), elmas, papağan, oyun, zürafa(2), telaşlı kuş(2), cadı, şirine, pırlanta, civciv, panda, gülenyüz, Hulk(2), jet, hayalet, canavar, prens.	83	44
		KAYNAK EDİNİMİ	palyaço(6), papatya(6), ninni, gökkuşağı, kelebek, mucit.	16	8
		SINIFIN FİZİKSEL DÜZENİ	Ahtapot(2) ,baykuş(2),pencere	5	2
			TOP LAM: 189	189	

Tablo 4. 'de görüldüğü gibi "Amacı gerçekleştirme" kategorisinde, "Plan program etkinlikleri" temalı 189 adet geçerli metafor üretilmiştir. "Başarı" kodu altında; bilgi çiçeği, kitaplık(2), komutan, çiçek(9), soru bankası(2), akıllı tahta(3), müdür, karınca(13), ay(7), güneş, tilki(2), Atatürk(2), profesör(19), sözlük, kitap(4), robot, bilge ağaç(2), makine(3), iş kadını, karga, sihirli bilgi küresi,pil, bilim insanı(3), arı, kaptan olmak üzere 28 farklı toplam 85 adet metafor üretilmiştir. Bunlardan 14 tanesi yalnızca 1 kez yazılırken, 5 tanesi 2 kez, 3 tanesi 3 kez, 1tanesi 4 kez, 1 tanesi 7, 1 tanesi 9, 1 tanesi 13, 1 tanesi de 19 kez yazılmıştır. "Plan program etkinlikleri" teması "başarı" kodunda öğrenciler tarafından en çok oluşturulan metafor 19 kez yazılarak oluşturulan "profesör" metaforudur. Bunu 13 kez yazılan "karınca" ve 9 kez yazılan "çiçek" metaforları takip etmektedir. "Verimlilik" koduna ilişkin olarak öğrenciler; aslan(3), prenses(3), rapunzel(2), sincap, çocuk, kraliçe(5), tavşan(3), kedi(4), gül(7), melek(16), duvar, şeker, hikaye, su, çita, sümbül, kaplan, anne(7), psikiyatr, peri(4), elmas, papağan, oyun, zürafa(2), telaşlı kuş(2), cadı, şirine, pırlanta, civciv, panda, gülenyüz, Hulk(2), jet, hayalet, canavar, prens olmak üzere 36 farklı toplam 83 adet metafor üretmişlerdir. Bunlardan; 23 tanesi yalnızca 1'er kişi tarafından yazılırken, 4 tanesi 2 kişi tarafından, 3 tanesi 3 kişi tarafından, 2 tanesi 4 kişi tarafından, 1 tanesi 5 kişi tarafından, 2 tanesi 7 kişi tarafından, 1 tanesi de 16 kişi tarafından yazılmıştır. Plan program etkinlikleri teması "verimlilik" kategorisinde öğrenciler tarafından en çok oluşturulan metafor 16 kez yazılmış olan " melek" metaforudur. Bunu 7'şer kez yazılan "gül" ve "anne" metaforları ile 5 kez yazılan "kraliçe" metaforu takip etmektedir. "Kaynak Edinimi" koduna ilişkin; palyaço(6), papatya(6), ninni, gökkuşağı, kelebek, mucit olmak üzere 6 farklı toplam 16 metafor üretilmiştir. Bunlardan 4 tanesi yalnızca 1'er kez yazılırken 2 tanesi de 2'şer kez yazılmıştır. Plan program etkinlikleri teması "kaynak edinimi" kodunda en çok oluşturulan metaforlar 6'şar kez

yazılan palyaço ve papatyadır. "Sınıfın Fiziksel Düzeni" koduna ilişkin; ahtapot(2), baykuş(2), pencere olamk üzere 3 farklı toplam 5 adet metafor üretilmiştir. Bunlardan 1 tanesi 1 kez, 2 tanesi de 2'şer kez yazılmıştır. "Sınıfın fiziksel düzeni" koduna ilişkin en çok oluşturulan metaforlar ahtapot ve baykuştur. Aşağıda öğrencilerin oluşturduğu metaforlara ilişkin örnekler sunulmuştur;

" Öğretmenim bizi derse hazırlamak için farklı etkinlikler yapar. O zaman öğretmenim **profesöre** benzer. Çünkü **akıllı ve zekidir.**" (Ö102, K)

" Öğretmenim bizi derse hazırlamak için farklı etkinlikler yapar. O zaman öğretmenim **Atatürk'e** benzer. Çünkü **disiplinlidir.**" (Ö111, K)

"Öğretmenim bizi derse hazırlamak için farklı etkinlikler yapar. O zaman öğretmenim **akıllı tahtaya** benzer. Çünkü **çok iyi anlatır.** (Ö285, K)"

"Öğretmenim bizi derse hazırlamak için farklı etkinlikler yapar. O zaman öğretmenim **arıya** benzer. Çünkü **çalışkandır.** (Ö360, K)"

"Öğretmenim bizi derse hazırlamak için farklı etkinlikler yapar. O zaman öğretmenim **meleğe** benzer. Çünkü **iyi öğretmendir.** (Ö117, E)"

"Öğretmenim bizi derse hazırlamak için farklı etkinlikler yapar. O zaman öğretmenim **meleğe** benzer. Çünkü **mutludur.** (Ö141, K)"

"Öğretmenim bizi derse hazırlamak için farklı etkinlikler yapar. O zaman öğretmenim **meleğe** benzer. Çünkü **tatlıdır.**" (Ö153, K)

"Öğretmenim bizi derse hazırlamak için farklı etkinlikler yapar. O zaman öğretmenim **güle** benzer. Çünkü **güler.**" (Ö64, E)

"Öğretmenim bizi derse hazırlamak için farklı etkinlikler yapar. O zaman öğretmenim **şirineye** benzer. Çünkü **tatlıdır.**" (Ö205, K)

"Öğretmenim bizi derse hazırlamak için farklı etkinlikler yapar. O zaman öğretmenim **prende** benzer. Çünkü **iyidir.**" (Ö424, K)

"Öğretmenim bizi derse hazırlamak için farklı etkinlikler yapar. O zaman öğretmenim **palyaço** benzer. Çünkü **eğlencelidir.**" (Ö190, K)

"Öğretmenim bizi derse hazırlamak için farklı etkinlikler yapar. O zaman öğretmenim **kelebek** benzer. Çünkü **güzel renkli anlatır.**" (Ö194, K)

"Öğretmenim bizi derse hazırlamak için farklı etkinlikler yapar. O zaman öğretmenim **mucite** benzer. Çünkü **etkinlik bulur.**" (Ö406, E)

"Öğretmenim bizi derse hazırlamak için farklı etkinlikler yapar. O zaman öğretmenim **baykuşa** benzer. Çünkü **her şeyi görür.**" (Ö412, K)

"Öğretmenim bizi derse hazırlamak için farklı etkinlikler yapar. O zaman öğretmenim **ahtapot** benzer. Çünkü **her yere ulaşır.**" (Ö47, K)

"Öğretmenim bizi derse hazırlamak için farklı etkinlikler yapar. O zaman öğretmenim **pencere** benzer. Çünkü **her şeyi görür.**" (Ö172, E)

Amacı gerçekleştirme kategorisi/zaman yönetimi teması.

"Ders anlatırken öğretmenimi ...'ya benzetirim. Çünkü..." Sorusuna yönelik oluşturulan metaforlar ve bu metaforların dahil edildikleri kodlara ilişkin bilgiler Tablo 5 'de yer almaktadır.

Tablo 5. "Ders anlatırken öğretmenimi ...'ya benzetirim. Çünkü..." Sorusuna yönelik oluşturulan metaforlar ve dahil oldukları kategorilere ilişkin bulgular

KATEGORİ	TEMA	KOD	METAFOR	f	%
AMACI GERÇEKLEŞTİRME	ZAMAN YÖNETİMİ	ETKİNLİK	Melek(16), anne(11), çiçek(10), gül(8), prenseler (7) , kraliçe(7), kuş sesi(5), çıta(4), papatya(4), rapunzel(3), peri(2), pamuk(2), tavşan(2), şeker(2), keçi, sopa, araba, bekçi, civciv, tren, şirine, hayalet, serçe, panda, ejderha, köstebek, kartal, kelebek, kırmızı başlıklı kız.	99	43
		KALİTE	bilim insanı (16), profesör (14), akıl küpü(11), Atatürk (7), yıldız(7), güneş(7), kitap(7), bilgisayar(6), google(6), bilgi deposu(5), robot(3), makina(3), baykuş(4), kedi(3), müdür(2), akıllı tahta(2), karınca(2), futbol koçu(2), ayı(2), canavar, ay, gökyüzü, baba, karga, kalem, ansiklopedi, kütüphane, gök kuşağı, tur rehberi, balon, karanfil, müzisyen, dahi, Donald Trump, pırlanta, cadı, Armstrong, ağaç, arı.	12 9	5 7
TOPLAM				228	

Tablo 5' de görüldüğü gibi "Amacı gerçekleştirme" kategorisinde "Zaman yönetimi" temasında 228 adet geçerli metafor üretilmiştir. " Etkinlik" koduna ait; melek(16), anne(11), çiçek(10), gül(8), prenses(7), kraliçe(7), kuş sesi(5), çıta(4), papatya(4), rapunzel(3), peri(2), pamuk(2), tavşan(2), şeker(2), keçi, sopa, araba, bekçi, civciv, tren, şirine, hayalet, serçe, panda, ejderha, köstebek, kartal, kelebek, kırmızı başlıklı kız olmak üzere 29 farklı toplam 99 metafor oluşturulmuştur. Bu metaforlardan 15 tane yalnızca 1'er kez yazılmışken 4 tanesi 2'şer kez, 1 tanesi 3 kez, 2 tanesi 4 kez, 1 tanesi 5 kez, 2 tanesi 7 kez, 1 tanesi 8 kez, 1 tanesi 10 kez, 1 tanesi 11 kez ve 1 tanesi de 16 kez yazılmıştır. "Etkinlik" koduna ait en fazla oluşturulan metafor 16 kez yazılan " melek" metaforu olmuştur. Bunu 11 kez yazılan anne ve 10 kez yazılan çiçek metaforları takip etmektedir. "Kalite" koduna yönelik oluşturulan metaforlar; bilim insanı (16), profesör (14), akıl küpü (11), Atatürk (7), yıldız (7), güneş (7), kitap (7), bilgisayar (6), google (6), bilgi deposu (5), robot (3), makina (3), baykuş (4), kedi (3), müdür (2), akıllı tahta (2), karınca (2), futbol koçu (2), ayı (2), canavar, ay, gökyüzü, baba, karga, kalem, ansiklopedi, kütüphane, gök kuşağı, tur rehberi, balon, karanfil, müzisyen, dahi, Donald Trump, pırlanta, cadı, Armstrong, ağaç, arı olmak üzere 39 farklı, toplam 129 tanedir. Bunlardan 20 tanesi yalnızca 1'er kez yazılırken, 5 tanesi 2'şer kez, 3 tanesi 3'er kez, 1 tanesi 4 kez, 1 tanesi 5 kez, 2 tanesi 6 kez, 4 tanesi 7 kez, 1 tanesi 11 kez, 1 tanesi 14 kez ve 1 tanesi de 16 kez yazılmıştır. "Kalite" koduna yönelik olarak en fazla oluşturulan metafor; 16 kez yazılan "bilim insanı" metaforudur. Bunu 14 kez yazılan "profesör" ve 11 kez yazılan ""akıl küpü" metaforları takip etmektedir. Aşağıda öğrencilerin oluşturduğu metafor cümlelerine örnekler verilmiştir;

"Ders anlatırken öğretmenimi **meleğe** benzetirim. Çünkü **sevgi doludur.**"(Ö17, K)

"Ders anlatırken öğretmenimi **meleğe** benzetirim. Çünkü **saygılıdır.**"(Ö105, K)

"Ders anlatırken öğretmenimi **meleğe** benzetirim. Çünkü **güzel.**"(Ö205, K)

"Ders anlatırken öğretmenimi **anneme** benzetirim. Çünkü **şevkatlidir.**"(Ö1, K)

"Ders anlatırken öğretmenimi **çiçeğe** benzetirim. Çünkü **dersi güzel anlatır.**" (Ö15, E)

"Ders anlatırken öğretmenimi **periye** benzetirim. Çünkü **güzel anlatır.**" (Ö418, K)

"Ders anlatırken öğretmenimi **bilim insanına** benzetirim. Çünkü **akıllıdır.**" (Ö6, K)

"Ders anlatırken öğretmenimi **bilim insanına** benzetirim. Çünkü **bilgilidir.**" (Ö400, K)

"Ders anlatırken öğretmenimi **Atatürk'e** benzetirim. Çünkü **özverili çalışır.**" (Ö128, K)

"Ders anlatırken öğretmenimi **profesöre** benzetirim. Çünkü **detaylı anlatır.**" (Ö181, K)

"Ders anlatırken öğretmenimi **googleye** benzetirim. Çünkü **her şeyi bilir.**" (Ö310, E)

"Ders anlatırken öğretmenimi **karıncaya** benzetirim. Çünkü **çalışkandır.**" (Ö421, E)

"Ders anlatırken öğretmenimi **bilgisayara** benzetirim. Çünkü **akıllıdır.**" (Ö133, E)

Uyum ve entegrasyon kategorisi/ sınıfın ilişki düzeni teması.

"Sınıfta çok gürültü çıktığında öğretmenim ... gibi davranır. Çünkü ..." sorusuna yönelik öğrenciler tarafından oluşturulan metaforlar ve bu metaforların dahil oldukları kategorilere Tablo 6' da verilmiştir.

Tablo 6. "Sınıfta çok gürültü çıktığında öğretmenim ... gibi davranır. Çünkü" sorusuna yönelik oluşturulan metaforlar ve dahil oldukları kategorilere ilişkin bulgular

KATEGORİ	TEMA	KOD	METAFOR	f	%
UYUM VE ENTEGRASYON	SINIFIN İLİŞKİ DÜZENİ	DEĞİŞİM	doktor(2), babaanne(2), avcı.	5	3
		UYABİLME	Heykel(2), müdür(2), hakim(2), süpermen, sabır küpü.	8	5
		ÇATIŞMA	kaplan(16), aslan(24), ateş(4), ayı(5), acıbiber(2), cadı(3), kurt(3), leopar(2), jaguar, domates, sinirli tavşan, Hulk, akrep, KingKong.	65	44
		İLETİŞİM	Canavar (12), suskun(6), kuş(4), baba(3), kedi(3), şeytan(2), melek(2), peri(2), ayı(2), yıldırım, guguklu saat.	38	26
		İKLİM	bomba(11), hayalet(7), uzaylı(3), düdüklü tencere(3), gül(2), ejderha, çiçek, rüzgar, güneş, domuz, goril, çamaşır makinesi.	33	22
TOPLAM				149	

Tablo 6'ya göre Uyum ve Entegrasyon kategorisinde Sınıfın İlişki Düzeni temasına ait 149 adet geçerli metafor üretilmiştir. "Değişim" koduna ilişkin öğrenciler; doktor(2), babaanne(2), avcı olmak üzere 3 farklı toplam 5 adet metafor üretmişlerdir. Bunlardan 1 tanesi 1 kez, 2 tanesi de 2 kez yazılmıştır. "Değişim" koduna ilişkin öğrencilerin en fazla oluşturduğu metafor; 2 kez yazılan "doktor ve babaanne" metaforları olmuştur. "Uyabilme" koduna ilişkin öğrenciler tarafından; heykel (2), müdür (2), hakim (2), süpermen, sabır küpü olmak üzere 5 farklı toplam 8 metafor üretilmiştir. Bunlardan 2 tanesi 1 kez, 3 tanesi de 2 kez yazılmıştır. "Uyabilme" kodunda öğrencilerin en fazla oluşturduğu metaforlar 2 kez yazılan "heykel, müdür ve hakim " metaforlarıdır. "Çatışma" koduna ilişkin öğrenciler tarafından; kaplan (16), aslan (24), ateş (4), ayı (5), acıbiber (2), cadı (3), kurt (3), leopar (2), jaguar, domates, sinirli tavşan, Hulk, akrep, KingKong olmak üzere 14 farklı toplam 65 metafor üretilmiştir. Bunlardan 6 tanesi yalnızca 1 kez yazılırken, 2 tanesi 2 kez, 2 tanesi 3 kez, 1 tanesi 4 kez, 1 tanesi 5 kez, 1 tanesi 16 kez ve 1 tanesi de 24 kez yazılmıştır. "Çatışma" kodunda en fazla oluşturulan metafor, 24 kez yazılan "aslan" metaforu olmuştur. Bunu 16 kez yazılan "kaplan" ve 5 kez yazılan "ayı" metaforları takip etmektedir. "İletişim" koduna ilişkin öğrenciler; canavar (12), suskun (6), kuş (4), baba (3), kedi (3), şeytan (2), melek (2), peri (2), ayı (2), yıldırım, guguklu saat olmak üzere 11 farklı, toplam 38 adet metafor üretmişlerdir. Bunlardan 2 tanesi 1'er kez, 4 tanesi 2 kez, 2 tanesi 3 kez, 1 tanesi 4 kez, 1 tanesi 6 kez ve 1 tanesi de 12 kez yazılmıştır. "İletişim" koduna ilişkin en fazla üretilen metafor; 12 kez yazılan "canavar" metaforu olmuştur. Bunu 6 kez yazılan "suskun" ve 4 kez yazılan "kuş" metaforları takip etmektedir. "İklim" koduna ilişkin öğrenciler; bomba (11), hayalet (7), uzaylı (3), düdüklü tencere (3), gül (2), ejderha, çiçek, rüzgar, güneş, domuz, goril, çamaşır makinesi olmak üzere 12 farklı toplam 33 adet metafor üretmişlerdir. Bunlardan 7 tanesi yalnızca 1 kez yazılmışken, 1 tanesi 2

kez, 2 tanesi 3 kez, 1 tanesi 7 kez ve 1 tanesi de 11 kez yazılmıştır. "İklim" koduna ilişkin öğrenciler tarafından en fazla oluşturulan metafor 11 kez yazılan "bomba" metaforu olmuştur. Bunu 7 kez yazılan "hayalet" ve 3'er kez yazılan "uzaylı" ve "düdüklü tencere" metaforları takip etmektedir. Aşağıda öğrencilerin oluşturduğu metaforları içeren cümle örneklerine yer verilmiştir;

"Sınıfta çok gürültü çıktığında öğretmenim **avcı** gibi davranır. Çünkü **ses çıkaranı görür.**" (Ö87, E)

"Sınıfta çok gürültü çıktığında öğretmenim **babaannem** gibi davranır. Çünkü **gürültü sevmeyiz.**" (Ö255, K)

"Sınıfta çok gürültü çıktığında öğretmenim **KingKong** gibi davranır. Çünkü **bağırır.**" (Ö215,E)

"Sınıfta çok gürültü çıktığında öğretmenim **jaguar** gibi davranır. Çünkü **kızır.**" (Ö6, K)

"Sınıfta çok gürültü çıktığında öğretmenim **guguklu saat** gibi davranır. Çünkü **dinlememiz için uyarır.**" (Ö11, K)

"Sınıfta çok gürültü çıktığında öğretmenim **bomba** gibi davranır. Çünkü **kızgındır.**" (Ö335,K)

TARTIŞMA ve SONUÇ

Öğretmenlerin sınıf içindeki eğitim öğretimi sağlarken etkili olmaları sınıfı yönetmek hususunda da etikliklerini gerektirir. Türkiye'de öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerini inceleyen birçok araştırma yapılmışsa da, bu becerinin öğrenciler tarafından incelendiği bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu araştırmada amaç, 4. sınıf öğrencilerinin kendi sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminin etkililiğini sağlama becerilerini metaforlar yoluyla incelemektir. İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin öğretmenleriyle ilgili metaforlar üreterek öğretmenlerinin sınıf yönetimindeki etkililiklerini değerlendirdikleri bu araştırmanın literatürde önemli bir boşluğu dolduracağı düşünülmektedir. Sınıf yönetiminin vazgeçilmez öğelerinden biri olan öğrencilerin kendi bakış açısıyla öğretmenlerini ifade etmeleri bu araştırmayı diğerlerinden farklılaştırmaktadır. Öğretmenlerin işlerini iyi yaptıklarına inanarak, etkililiği sağladıklarını düşünmeleri, bunun doğru olduğunu göstergesi değildir. Öğretmenin karşısındaki kitlenin ne algıladığı, en az öğretmenin kendisi hakkındaki algısı kadar belki de daha fazla önem taşımaktadır (Bayram, 1992; Bolat, 1989; akt: Arslantaş, 1998; Knight & Waxman, 1991; akt: Jang, 2011). Buna yönelik olarak oluşturdukları metaforlarla, öğretmenlerinin sınıf yönetimindeki etkililiğini değerlendiren öğrenciler bazı soruları yanıtlamışlardır. Öğrencilerin kendi sınıf öğretmenlerinin, sınıf yönetimindeki etkililiğini sağlamalarına ilişkin metaforlar oluşturduğu bu araştırmanın bulgularına göre çıkarılan sonuçlar aşağıda kategorileriyle listelenmiştir.

1."Sınıfın Kendi Değer sistemini kurması ve Sürdürmesi" kategorisinde "Sınıfın Davranış Düzeni" temalı "Dersin düzenini bozacak davranışlarda bulununca öğretmenim... gibi davranır. Çünkü..." sorusuna ilişkin öğrencilerin oluşturduğu metaforlar rol, kimlik, bağlılık, ait olma ve motivasyon kodlarına göre sınıflanmıştır. Öğrenciler tarafından en çok kullanılan metaforların "canavar" ve "aslan" , en çok metafora sahip kodların ise "rol" ve "kimlik" kodları olduğu tespit edilmiştir. İncelenen metaforlar sonucunda "rol" koduna ilişkin en fazla oluşturulmuş olan metaforun "canavar" metaforu olması dikkat çekmektedir. Öğrenciler öğretmenlerini canavara benzeterek öğretmenlerinin, sınıfta dersin düzeni bozulunca kızgın bir role bürünmesini ifade etmeye çalışmaktadır. "Kimlik" koduna ilişkin öğrenciler tarafından en fazla oluşturulan metafor ise "aslan" metaforu olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğrencilerin gerekçeleri incelendiğinde genel olarak öğretmenlerinin

sinirli bir kimlik yapısına sahip olduğundan, aslan gibi kükrediğinden, bu metaforu kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğrenciler "motivasyon" kodunda" yalnızca 2 tane olmak üzere, pırlanta ve kahraman" metaforlarını üretmişlerdir. "Ait olma" ve "bağlılık" kodlarına ilişkin herhangi bir metafor üretilmemiştir. "Sınıfın ilişki düzeni" kategorisinde "Sınıfın davranış düzeni" temasına ait metaforların "rol" ve "kimlik" koduna yoğunlaşarak, öğretmenlerin "canavar" ve "aslan" metaforlarına benzetilmesi, ayrıca "bağlılık, ait olma ve motivasyon" gibi; sınıf içindeki davranışların olumlulaşması adına önem taşıyan, öğrencilerin sınıf ortamını sevmesi ve birbirlerine karşı uygun davranışlarda bulunması, kendi sınıflarına karşı bağlılık geliştirmeleri bakımından gerekli olan davranışları içeren kodlar için herhangi bir metafor üretilmemesi ya da çok az metafor üretilmiş olması öğrencilerin Erikson'un "Psikososyal Gelişim Kuramı" na göre henüz okul çağı (gizil dönem) içerisinde olmalarına bağlanabilir. Bu dönemde çocuklar için önemli olan bağlılık geliştirme değil yeterlilik duygusu geliştirmedir. Çocuklar bağlılık duygusunu bir sonraki kişilik gelişimi dönemi olan "Gençlik (Erinlik) Dönemi" nde geliştireceklerdir (ULusoy, 2007). Ayrıca bu durum öğretmenlerin sınıfta ait olma, bağlılık ve motivasyon çalışmaları konusunda eksikliklerini de göstermektedir. Üretilen metaforların "canavar ve aslan" üzerine yoğunlaşması öğretmenlerin dersin düzenini bozacak davranışlarla karşılaştıklarında kızma tepkisi verdikleri ve sınıf içinde sinirli bir yapıya sahip oldukları, öğretmenlerin genellikle kızgın, sinirli, tahammülsüz bir durumda olduğu sonucunu doğurabilir. Sınıf içinde öğretmenlerini model alan öğrencilere karşı öğretmenin sinirli, depresif, sürekli baş ağrısı şikayeti etme, zararlı alışkanlıklara meyil etme gibi davranışlar sergilemeleri doğrudan ya da dolaylı olarak öğrencileri de etkileyecektir (Işıksan, 2004). Ladd and Gordon (2015) araştırmalarında; öğretmenlerin sınıfta uyguladıkları stratejilerin ve inançlarının öğrencilerin saldırgan davranışları ile bağlantılı olduğunu ortaya koymuşlardır. Öğretmenlerin sınıf içindeki bu olumsuz durumu öğretmenlerde yaygın görülen ve sadece kendilerini etkilemeyen, ülkenin eğitim durumuna da oldukça etkisi olan "tükenmişlik" durumunun sonucu olabilir (Kırılmaz, Çelen ve Sarp, 2000). Çünkü öğretmenin kendi içinde yaşadığı tükenmişlik dışarıya sinirlilik ve kızgınlık olarak yansımaktadır. Akın ve Koçak (2007)' ye göre öğretmenlerin ekonomik sebeplerden dolayı da kendi içlerinde tükenmişlik durumu yaşayarak sınıf içinde olumsuz bir tutum sergiledikleri düşünülmektedir. Akın ve Koçak (2007) 'nin araştırmasında öğretmenlerin ekonomik durumlarının ve özlük haklarının iyileştirilmesinin, iş doyumlarını arttıracakı tespit edilmiş, halihazırdaki durumda öğretmenlerin iş doyumunun düşük olduğu ve bu durumun da iş ortamlarına olumsuz yansıdığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin iş doyumunu sağlayamamış olması, tükenmişlik durumlarının olması öğretmenleri sınıf içinde sinirli ve stresli hale gelmesine sebep olmakta, sınıf içine stresini taşıyan öğretmenler de öğrencilerine karşı tahammül gücü düşük ve sinirli yaklaşımlarda bulunabilmektedir. Öğrenciler "davranış düzeni" temasına ilişkin ""motivasyon" koduna yönelik de 2 adet metafor üretmişlerdir. Ancak üretilen metafor sayısı bu koda ilişkin yorum yapmak için yeterli değildir. Öğrencilerin sınıf içinde öğretmenlerinin sinirli ve kızgın olmasını ön plana çıkarıp, sınıfı bir aile gibi görme, arkadaşları ve öğretmeni ile birlikte kendini sınıfa ait hissetme, öğrenme için motive olma gibi sınıf içindeki davranış düzeninin olmazsa olmazları olan durumların arka planda kalması da öğretmenlerin "Sınıfın Kendi Değer Sistemini Kurması" kategorisinde etkililik sağlanamadığının göstergesidir.

2. Öğrenciler tarafından, "Amacı Gerçekleştirme" kategorisinde "Plan-Program Etkinlikleri" teması dahilinde "Öğretmenim bizi derse hazırlamak için farklı etkinlikler yapar. O zaman öğretmenim ...ya benzer. Çünkü..." sorusuna ilişkin oluşturulan metaforlar; "başarı, verimlilik, kaynak edinimi, sınıfın fiziksel düzeni" kodlarına göre sınıflanmıştır. Öğrenciler "Plan-Program Etkinlikleri" temasında oluşturdukları metaforlarda en çok "başarı ve verimlilik " koduna yönelik metafor oluşturmuşlardır.

"Başarı" koduna ilişkin öğrenciler tarafından en fazla oluşturulan metaforlar "profesör karınca, çiçek" metaforlarıdır. Bu metaforların gerekçeleri incelendiğinde öğrencilerin öğretmenleri hakkında bilgili, çalışkan, zeki düşüncelerine sahip oldukları görülmüştür. Bu durum öğretmenin; sınıfta plan-program etkinliklerine ilişkin başarılı olduğunu, işlenecek derse yönelik planını ve programını belirli kazanımlar doğrultusunda gerçekleştirdiğini, ders sırasında da bunu uyguladığını göstermektedir. "Verimlilik" koduna ilişkin öğrenciler tarafından en fazla oluşturulan metaforlar "melek, gül, kraliçe" metaforlarıdır. Metaforların gerekçeleri incelendiğinde öğrencilerin öğretmenleri ile ilgili iyi öğretmen, tatlı, mutlu, aklına güzel şeyler gelen, güzel, sakin düşüncelerine sahip oldukları görülmüştür. Bu durum öğretmenin plan-program etkinlikleri konusunda verimli olduğunun göstergesidir. Öğrenciler, öğretmenlerinin onları derse hazırlamak için yaptığı farklı etkinliklerde onlara olumlu davrandığını düşünmektedirler. Öğretmenin olumlu davranması öğrencilerle yaptığı etkinliklerden olumlu dönüt almasıyla ilişkilidir. Bu durum da öğretmenin verimli olduğunu, sınıf yönetiminde karşılaştığı durumlar karşısında olumlu tutum gösterdiğini ve öğrencide de olumlu duygulara yol açarak verim sağladığını göstermektedir. Öğrenciler "Kaynak Edinimi" kodunda en fazla "palyaço ve papatya" metaforlarını üretmişlerdir. Öğrencilerin öğretmenlerini renkli ve eğlenceli unsurlara benzetmelerinin sebebi öğretmenlerin dersi renklendirmesi ve neşelendirmesi olabilir. Öğretmenin dersi renklendirebilmesi de o derse uygun kaynaklara ulaşabilmesi ve onları kullanabilmesinden geçer. "Sınıfın fiziksel düzeni" kodunda ise öğrenciler en fazla "ahtapot ve baykuş" metaforlarını üretmişlerdir. Öğrencilerin ürettiği ahtapot metaforu öğretmenin sınıfta her yere rahatça ulaşabildiğini, baykuş metaforu ise sınıf içinde rahatça her şeyin görülebildiğini göstermektedir. Bu durumda sınıfın fiziksel düzeninin uygun olduğu düşünülebilir. Ancak "kaynak edinimi" ve "sınıfın fiziksel düzeni" kodlarına ait metaforların sayısı öğretmenlerin sınıf yönetimine ilişkin kaynak edinimi ve fiziksel düzen hususunda etkililiği sağlamış olduğunu söylemek için yeterli değildir. "Amacı Gerçekleştirme" kategorisinde "Plan-Program Etkinlikleri" temasına ilişkin "başarı" kodunda öğrencilerin öğretmenlerinin bilgili, çalışkan, zeki olduğuna dikkat çeken metaforlar oluşturmuş olmaları öğretmenin plan-program etkinliklerinde başarıyı sağlamış olduğunun göstergesidir. Ayrıca "verimlilik" koduna ilişkin öğrencilerin daha çok iyiliği, sevgiyi, güzelliği temsil eden metaforlar oluşturmuş olmaları öğretmenlerinin onları derse hazırlarken, etkinlik yaparken kendilerine karşı olumlu bir tutum içinde olduğunu göstermektedir. Bu durum da öğretmenin sınıf yönetiminin etkililiği modeli "plan-program etkinlikleri" boyutunda verimliliği sağlamış olmasının göstergesidir. Plan-Program etkinlikleri sınıf yönetiminin olmazsa olmazlarından, yapılan plana ilişkin kaynak ve materyallerin edinilmesi ve kullanılması da öğretim sürecinin olmazsa olmazlarından. Sınıfın fiziksel düzenlemesi ise sınıf yönetiminde en önemli konulardandır. Karaçalı(2006)'nın da belirttiği gibi sınıftaki öğrenci sayısı, öğrencilerin yerleşim düzeni, sınıf sıcaklığı, ışık ve havalandırma eğitim-öğretim etkinliklerinin amaçlarına ulaşılmasında en önemli fiziksel unsurlardır. Ayrıca, bu değişkenler sınıf içinde öğrenci-öğrenci ve öğrenci-öğretmen iletişimi konusunda anlamlı bir etkiye sahiptir. Bu durumda sınıfın fiziksel düzeninin sağlanmasının etkililiğin boyutlarından "sınıfın ilişki düzeni" temasına da etki edebileceği söylenebilir. Öğrencilerin kaynak edinimi ve sınıfın fiziksel düzeni kodlarında az sayıda metafor oluşturmalarının nedeni öğretmenlerin sınıf yönetiminde bu hususları dikkate almaması olabilir. Oysa ki sınıf yönetiminde etkililiği sağlamak için etkililiğin bütün boyutlarının sağlanmış olması gerekmektedir. Kablan, Topan ve Erkan (2014) 'ün sınıfta materyal kullanımının etkililiğine ilişkin yaptıkları metaanaliz çalışmasında da sınıfta materyal kullanımı ve kaynak ediniminin sınıf düzeyi fark etmeksizin olumlu etkiye sahip olduğu ortaya çıkmıştır.

3."Amacı Gerçekleştirme" kategorisinde "Zaman Yönetimi" temalı; "Ders anlatırken öğretmenimi ... benzetirim. Çünkü..." sorusuna yönelik oluşturulan metaforlar;

"etkinlik ve kalite" kodlarına göre sınıflanmıştır. "Etkinlik" koduna ilişkin en fazla oluşturulan metaforlar "melek, anne ve çiçek metaforlarıdır. Öğrenciler ürettikleri bu metaforlara gerekçe olarak; öğretmenlerinin iyi, sevgi dolu, şefkatli, güzel, yardımsever olduklarını yazmışlardır. Buna göre öğretmenlerin ders anlatırken öğrencilere karşı olumlu davranışlarda buldukları sonucuna ulaşabilmektedir. Etkinlik kavramı TDK (2011) 'e göre insanın çevresiyle arasındaki ilişkileri düzenleyen her türlü eylem olarak tanımlanmaktadır. Bu durumda öğretmenlerin ders anlatma sürecinde öğrencilerine iyi ve yardımsever davranan, olumlu yaklaşımlarda bulunan, sakin tavırlar sergileyen, ders içinde aktif olarak faaliyet gerçekleştiren özellikleri sınıfta zaman yönetiminde etkin olduklarını öğrenme sürecine yeterli zaman ayırabildiklerini, bu nedenle de herhangi bir stres yaşamadıklarından öğrencilere karşı olumsuz tutum içine girmediklerini göstermektedir. "Kalite" koduna yönelik en fazla oluşturulan metaforlar ise bilim insanı, profesör, akıl küpü metaforlarıdır. Öğrenciler ders anlatırken öğretmenlerini benzettikleri bu metaforlara gerekçe olarak; öğretmenlerinin her şeyi bilen, yol gösterici, zeki, çalışkan, akıllı, bilgili olduklarını yazmışlardır. Kalite sözcüğü kelime anlamı olarak nitelikli olmayı ifade ettiğinden (TDK, 2011) öğrencilerin, öğretmenin niteliğine ilişkin metaforları; öğretmenlerin öğrenme sürecine hakim olduklarını, sınıf yönetimi sırasında zaman yönetimi ile ilgili sorun yaşamadıklarını ve sınıftaki zamanı etkili ve aynı zamanda kaliteli yani nitelikli geçirdiklerini göstermektedir. "Amacı Gerçekleştirme" kategorisinde "Zaman Yönetimi" temasına ilişkin "etkinlik" kodunda öğrencilerin çoğunlukla öğretmenleri ile ilgili iyi, sevgi dolu, şefkatli, güzel yorumlarını yaptıkları " görülmüştür. Buna durum öğretmenlerin "Amacı Gerçekleştirme" kategorisinde "Zaman yönetimi" konusunda etkin olduklarının göstergesidir. Ayrıca "kalite" koduna ilişkin öğretmenlerinin yol gösterici, akıllı, çalışkan olduklarını belirten metaforlar üretmiş olmaları öğretmenlerin ders anlatırken kendilerinden emin, derse hakim, bilgili olduklarını göstererek zaman yönetiminde de kalitenin sağlanmış olduğunun göstergesidir. Demirtaş ve Özer (2007) 'nin de belirttiği gibi; sınıf içinde öğretmenin zaman yönetimini etkili ve kaliteli olarak gerçekleştirmesi, sınıf yönetiminde etkililiği sağlamak için de oldukça önem arz etmektedir. Eğitim sürecindeki etkililik zamanın uygun kullanımına bağlı olmakla birlikte, etkili ve kaliteli zaman yönetimi de, öğretmenler için yeterlilik gerektiren, yaşamsal öneme sahip bir yönetim alanı olarak nitelendirilmektedir. Zaman yönetimi başarıyı beraberinde getirirse de yalnızca başarı amacı ile değil, bireylerin küçük yaşlardan itibaren kazanması gereken bir özellik olduğundan öğretmenlerin sınıfta uygulaması gereken bir olgudur (Erdul, 2005). Sınıf Yönetiminin Etkililiği Modeli'nin Amacı gerçekleştirme kategorisi, zaman yönetimi temasında öğrencilerin, etkinlik ve kalite kodlarına ilişkin birbirine yakın sayıda metafor ürettikleri görülmüştür. Öğrencilerin bu kodlara ilişkin olumlu metaforlar üretmesi de zaman yönetimi konusunda öğretmenlerin etkinlik ve kaliteyi sağlamış olduğunu göstermektedir.

4."Uyum ve entegrasyon" kategorisine ait "Sınıfın İlişki Düzeni" temasında " Sınıfta çok gürültü çıktığında öğretmenim ... gibi davranır. Çünkü..." sorusuna yönelik öğrencilerin oluşturduğu metaforlar "değişim, uyabilme, çatışma, iletişim, iklim" kodlarına göre sınıflanmışlardır. Sınıfın ilişki düzeni temasına ait kodlardan en fazla "çatışma" koduna ilişkin metafor üretilmiştir. "Çatışma" ilişkin öğrencilerin en fazla oluşturduğu metaforlar; "aslan, kaplan, ayı metaforlarıdır. Öğrenciler bu metaforları oluşturma gerekçelerini; kızar, bağırır, sinirlenir, kükrer, gürültü sevmez şeklinde ifade etmişlerdir. Öğrenciler bu temaya ait iletişim ve iklim kodlarına ilişkin de fazla sayıda metafor üretmişlerdir. "İletişim" kodunda en fazla üretilen metaforlar; canavar, suskun, kuş metaforlarıdır. Öğrencilerin bu metaforları üretme gerekçeleri ise; kızgın, gürültü sevmez, sesi rahatlatıcı, kızgın öter, şeklindedir. "İklim" kodunda en fazla üretilen metaforlar bomba, hayalet, düdüklü tencere metaforlarıdır. Bu metaforlara ilişkin yazılan gerekçeler ise " kızar, sinirlenir, patlar, kızgın olur" şeklindedir. Sınıfın ilişki düzeni temasında en fazla "çatışma" kodunda metafor üretilmesi ve üretilen bu

metaforların öğretmenlerin kızgın, sinirli, bağırarak özelliklerine dikkat çeken metaforlar olması, öğretmenlerin sınıfta gürültü çıktığında sınıftaki olumlu havayı koruyamadıklarını, sınıfın ilişki düzeninde öğrencilerle çatışma durumunda olduklarını göstermektedir." İletişim" ve "İklim" kodlarına ilişkin oluşturulan metaforların da öğretmenlerin kızgın ve sinirli özelliklerini vurgulaması öğretmenlerin sınıf içinde olumsuz bir iklim yarattıkları ve öğrenci-öğretmen ilişkisinde sıkıntı yaşandığının göstergesidir. Öğrenciler "değişim" ve "uyabilme" kodlarına ilişkin de metaforlar üretmişlerdir. Ancak bu metaforların sayısı bu kodlara ilişkin genel bir yorum yapılabilecek sayıda değildir. Uyum ve Entegrasyon kategorisinde Sınıfın İlişki Düzeni temasında en fazla metafor oluşturulan kodun "çatışma" olması ve en fazla üretilen metaforların öğretmenlerin sinirli, kızgın olması, bağırması özelliklerini öne çıkarması sebebiyle öğretmenlerin sınıfın ilişkilerini düzenlemede yetersiz kaldıkları ve sınıfta olumsuz bir ortam yarattıkları sonucuna ulaşılabilir. Bu nedenle öğretmenler bu kategoride etkililiği sağlama konusunda yetersiz kalmışlardır.

"Uyum ve Entegrasyon" kategorisi ve "Sınıfın İlişki Düzeni" temasına ilişkin öğrencilerin metafor oluştururken "çatışma" koduna yoğunlaşarak, "aslan, kaplan, ayı" metaforlarını üretmeleri sınıfta gürültü çıktığında öğretmenlerin daha çok bağırarak, kızarak, sinirli ve olumsuz bir tavırla çözüm bulmaya çalıştıklarını göstermektedir. Sadık ve Aslan (2015) 'in ilkökul öğrencilerinin disiplin problemlerini incelemek amacıyla yaptıkları araştırmada da sınıf öğretmenlerinin sınıf içinde gelişen problem davranışlara karşı uyarma, ceza verme gibi yöntemler izlediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumda öğrencilerin oluşturduğu olumsuz metaforları destekler niteliktedir. "Sınıf Yönetiminin Etkililiği Modeli"ne ilişkin etkililik boyutlarından; sınıfın davranış düzeni ve sınıfın ilişki düzeni ile ilgili olanlara öğrenciler tarafından olumsuz metaforlar üretildiği belirlenmiştir. Öğretmenlerin sınıf içindeki davranışsal ve ilişkisel düzeni sağlayamadıkları, sınıfta olumsuz bir hava yarattıkları, öğrencilere karşı yaklaşımlarının sinirli ve kızgın olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin sınıf içindeki davranışlarının sinirli ve kızgın olması mesleki doyumu bakımından tatmin olmamaları sonucuna bağlanabilmektedir. Cemaloğlu ve Erdemoğlu Şahin (2007) 'nin araştırmasına göre öğretmenlerin memnuniyet durumu ile tükenmişlik durumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu ortaya koyulmuştur. Bu durumda çalıştıkları ortamdaki memnun olmayan öğretmenlerin tükenmişlik durumları sonucu sınıf içinde istenmeyen durumlara karşı sert ve tahammülsüz bir tavır izlemeleri öğretmenlerin çalışma şartlarının memnun olmamaları sebebine ilişkin olabilir. Ancak Akın ve Koçak (2007) ise öğretmenlerin iş doyumları ile sınıf yönetimi becerileri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yaptıkları araştırmada sınıf yönetimi becerisi iyi olan öğretmenlerin iş doyumlarının da daha iyi olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu durumda öğretmenlerin sınıfın davranış düzeni ve sınıfın ilişki düzeni kategorilerinde sınıf yönetiminde etkililiği sağlayamadıkları düşünülmektedir.

Sınıf yönetiminde etkililik sağlama konusunda, belirlenen hedefe ilişkin yapılan plana ve programa uyma, derste zaman yönetimini gerçekleştirme konularında öğretmenlerin başarıyı sağladıkları ancak sınıf içinde sürpriz gelişen durumlara karşı sınıfta davranış düzeni ve sınıf içi ilişkilerin düzenlenmesinde başarıyı sağlayamadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum Helvacı ve Aydoğan(2011) 'in etkili okul ve etkili okul yöneticisine ilişkin yaptıkları araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir. Çünkü, Helvacı ve Aydoğan (2011) 'in araştırmalarına göre etkili okul için en önemli faktör okulun eğitimi ve öğretim hizmetleridir. Çevre ile ilişki ve okul iklimine önem verilmesi ise ikinci planda kalmaktadır. Ayrıca öğretmenlik yalnızca teoride öğrenilen bir meslek değil, aynı zamanda öğrenilen teorinin deneyimlenmesini de gerektiren bir meslektir. Taşkın ve Hacıömeroğlu (2010) 'nun öğretmen adaylarının meslek bilgisi derslerine bakış açılarını incelemek amacıyla yaptıkları araştırmalarına göre de öğretmen adaylarının, meslek bilgisi derslerinde edinmiş oldukları teorik

bilgilerin; öğretmenlik uygulamaları derslerinde uygulanması teori ile uygulama arasında bağ kurulmasını ve mesleğe yönelik deneyim kazanılmasını sağlamaktadır. Çünkü teorik boyutta olması gerekenler hazırlandıktan sonra dahi sınıf içinde hesapta olmayan davranışlarla karşılaşmak çok olasıdır. Bu nedenle öğretmenlerin sınıf içinde planlanan dışındaki durumlarla karşılaşmaya her zaman hazırlıklı olmaları, öğrenci-öğretmen ve öğrenci-öğrenci ilişkilerinde olumlu havayı arttırmaları ve sınıfta gelişen olumsuz durumlara karşı da hazırlıklı olarak sakin tepkiler vermeleri gerekmektedir

Sonuç olarak öğrencilerin oluşturdukları metaforlara göre Sınıf Yönetiminin Etkililiği Modeli'nde yer alan etkililiğin boyutlarından "Sınıfın Davranış Düzeni" ve "Sınıfın İlişki Düzeni" temalarında öğretmenler etkililiği gerçekleştirememişken; "Plan Program Etkinlikleri" ve "Zaman Yönetimi" temalarında etkililiği gerçekleştirmiş oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Buna ek olarak karakter özelliklerine göre öğrencilerin oluşturdukları metaforlar incelendiğinde, öğrenciler öğretmenlerini güzel ve tatlı, sevgi dolu ve şefkatli ya da bilgili ve çalışkan olarak görmektedirler. Bu sonuçlara göre öğretmenlerin öğrencilerinin karşısında bakımlı ve özenli oldukları, öğrencilerine karşı sevecen ve sevgi dolu yaklaşmaya çalıştıkları, ders anlatımında konulara hakim ve bilgili oldukları ancak dersleri eğlenceli ve renkli hale getirme konusunda sıkıntı yaşadıkları sonucuna ulaşılmaktadır. Öğretmenlerin sınıf yönetimi ile ilgili durumlarına ilişkin, sınıf içinde onları en çok gözlemleyen öğrenciler tarafından değerlendirildiği, sınıfta yaşanan durumlara öğrenci gözüyle bakılmasını sağlayan araştırmalara daha fazla yer verilmesi önerilmektedir.

Kaynakça

- Akın U. Ve Koçak R. (2007). Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Becerileri ile İş Doyumları Arasındaki İlişki, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 51, 353-370. dergipark.ulakbim.gov.tr
- Arslan, M., Bayrakçı, M. (2006). Metaforik Düşünme ve Öğrenme Yaklaşımının Eğitim-Öğretim Açısından İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 171, 100-108.
- Arslantaş, Y. (1998). *Sınıf Yönetiminde Öğretmen İletişim Becerilerine İlişkin Öğretmen Ve Öğrenci Görüşleri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Başar, H. (2014). *Sınıf yönetimi*.19.baskı. Ankara: Anı Yayıncılık
- Bozık, M. (2002). The college student as learner: Insight gained through metaphor analysis. *College Student Journal*, 36, 142-151.
- Bursalıoğlu, Z., (2012), *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Celep, C. (2008). *Sınıf yönetiminde kuram ve uygulama*, (3.baskı), Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Cemaloğlu, N. ve Erdemoğlu Şahin, D. (2007). Öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeylerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(2), 465-484.
- Demirtaş, H., & Özer, N. (2007). Öğretmen adaylarının zaman yönetimi becerileri ile akademik başarısı arasındaki ilişkisi. *Eğitimde Politika Analizleri ve Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 2(1), 34-47. <http://www.inased.org>.
- Dılmaç B., ve Ekşi H. ,(2014), *Sınıf Yönetimi*, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Erdul, G. (2005). *Üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi becerileri ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişki*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi, Bursa. <http://sobbiad.mu.edu.tr>
- Garrett, T. (2008). Student-centered and Teacher-centered Classroom Management: A Case Study of Three Elementary Teachers. *Journal of Classroom Interaction. Rider University, Lawrenceville, New Jersey*, 43(1), 34-47. dergipark.gov.tr
- Goldstein, L. B. (2005). Becoming a Teacher as a Hero's Journey: Using Metaphor in Preservice Teacher Education. *Teacher Education Quarterly*, 32(1), 7-24.

- Güven, S. (2012). *İlköğretimde sınıf yönetiminin etkililiği*. (Doktora Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Helvacı, M. A., ve Aydoğan, İ. (2011). Etkili okul ve etkili okul müdürüne ilişkin öğretmen görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (8), 12-25.
- Inbar, D. (1996). The free educational prison: Metaphors and images. *Educational Research*, 38 (1), 77-92.
- Işıkkhan, V. (2004). *Çalışma hayatında stres ve başa çıkma yolları*. Ankara: Sandal Yayınları.
- Jang S.J. (2011). Assesing College Students' Perceptions of a Case Teacher's Pedagogical Content Knowledge Using a Newly Developed Instrument. *High Education*, 61, 663- 678.
- Kablan, Z., Topan, B., & Erkan, B. (2013). Sınıf içi öğretimde materyal kullanımının etkililik düzeyi: Bir meta-analiz çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(3), 1629-1644. Educational Consultancy and Research Center, www.edam.com.tr
- Karaçalı, A.(2006), *Sınıf yönetimini etkileyen fiziksel değişkenlerin değerlendirilmesi*. (Doktora) Tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü .openaccess.yeditepe.edu.tr.
- Karşlı, M. D. (2004) *Yönetimsel etkililik*, Ankara: Pegem Yayınları.
- Kırılmaz, A. Çelen, Y., ve Sarp, N. (2000). İlköğretim’de çalışan bir öğretmen grubunda “Tükenmişlik Durumu” araştırması. A.Ü. Sağlık Eğitim Fakültesi, *İlköğretim-Online* 2(1), 2-9. [http:// www. ilkogretimonline.org.tr](http://www.ilkogretimonline.org.tr)
- Ladd G.W. and Gordon (2015). Teachers’ victimization-related beliefs and strategies: Associations with students’ aggressive behavior and peer victimization. *Journal of abnormal child psychology*, 43(1), 45-60.
- Lakoff, G. J., & Johnson, M. (1980). *Metaphors We Live By*. Chicago/London: University of Chicago Press.
- Lakoff, G. and Johnson, M. (2015), *Metaforlar. Hayat, anlam ve dil*. (Çev.Gökhan Yavuz Demir). İstanbul: İthaki yayınları.
- Martinez, M.A., Saulea, N., & Huber, G.L. (2001). Metaphors as blueprints of thinking about teaching and learning. *Teaching and Teacher Education*, 17, 965-977.
- Miles, M. B., Huberman, A. M., Huberman, M. A., & Huberman, M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage.
- Modell, A. (2009). Metaphor: The bridge between feelings and knowledge. *Psychoanalytic Inquiry*, 29, 6-11.
- Saban, A. (2008). İlköğretim 1. Kademe Öğretmen ve Öğrencilerin Bilgi Kavramına İlişkin Sahip Oldukları zihinsel imgeler, *İlköğretim Online*, 7(2), 421-455. : <http://ilkogretim-online.org.tr>
- Sadık, F., & Sarı, Ö. G. M. (2012). Çocuk ve demokrasi: ilköğretim öğrencilerinin demokrasi algılarının metaforlar aracılığıyla incelenmesi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 1(1), 48-62.
- Sadık, F. ve Aslan, S. (2015). İlkokul sınıf öğretmenlerinin disiplin problemleri ile ilgili görüşlerinin incelenmesi. *Electronic Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* , 10(3), 115-138.
- Silverman, D. (2001). *Interpreting qualitative data: Methods for analysing talk, text and interaction*. London: Sage Publication.
- Smith, J. A. & Eatough, V. (2007). Interpretative phenomenological analysis. In E. Lyons & A. Coyle (Eds.). *Analysing qualitative data in psychology*. p. 35-50. Los Angeles: Sage Publications.
- Sözlük, T.D.K. (2011). *Büyük Türkçe sözlük*, Ankara: T.D.K. Yayınları.

- Taşkın, Ç. Ş., & Hacıömeroğlu, G. (2010). Meslek bilgisi derslerinin öğretmen adaylarının profesyonel gelişimindeki önemi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(28), 165-174. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr>.
- Toprakçı, E. (2017). *Sınıf yönetimi*. 3.baskı, Ankara:Pegem Akademi.
- Ulusoy, A. (2007). *Eğitim psikolojisi*. Ankara: Anı yayıncılık.
- Wade, C., Tavis, C. (1990). *Psychology*. (2nd Eds.). London: Harper and Row Publishing Com.
- Weber, R. P., (1989). *Basic content analysis*, London: Sage.